STATENS ÄMBETSVERK
PÅ ÅLAND

21. helmikuu 2019 10:22:35 **Nro 18 A 10**
19 05 6

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä HE 314/2018 vp

Ahvenanmaan valtionvirasto esittää siltä pyydettynä lausuntonaan hallituksen esityksestä laiksi raskaiden kuorma-autojen tienkäyttöverosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeksi seuraavaa:

Valtionvirasto antoi 5.11.2018 valtiovarainministeriölle lausunnon nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen luonnosversiosta. Valtionvirasto toteaa, että sen esittämiä näkökulmia ei ole otettu huomioon esityksessä. Siksi valtionvirasto toistaa kaikki aiemmassa lausunnossaan esittämänsä asiat seuraavasti:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki raskaiden kuorma-autojen tienkäyttöverosta. Ehdotuksen mukaan käyttöön otettaisiin uusi valtiolle tuloutettava vuotuinen vero, joka kohdistuisi sellaisten N_3- ja N_3G- luokan kuorma-autojen ja ajoneuvoyhdistelmien käyttöön Suomen tieverkolla, joiden kokonaispaino on yli 12 tonnia. Vero koskisi Suomessa ja ulkomailla rekisteröityjä kuorma-autoja ja ajoneuvoyhdistelmiä. Vero määrättäisiin veroilmoituksen perusteella. Verovelvollinen ilmoittaisi kuorma-auton käyttökaudeksi 1, 7, 30 tai 365 päivää. Tienkäyttövero pohjautuisi verovelvollisten omiin ilmoituksiin kuorma-autojen veronalaisesta käytöstä eikä rekisteritietoihin, kuten nykyinen ajoneuvovero. Tienkäyttövero pantaisiin maksuun verovelvolliselle lähetettävällä verolipulla. Liikenteen turvallisuusvirasto hoitaisi verotuksen. Ahvenanmaalla rekisteröityjen kuorma-autojen osalta Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaisi avustavia palvelutehtäviä. Jos havaittaisiin, että liikenteessä käytetään kuorma-autoa, josta ei ole tehty lain edellyttämää ilmoitusta, kannettaisiin sanktioluonteista seuraamusmaksua. Ehdotuksen mukaan ajoneuvoverolakia muutettaisiin samalla siten, että N_3- ja N_3G-luokan kuorma-autoista kannettavaa käyttövoimaveroa alennettaisiin ja veron rakennetta muutettaisiin. Lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2021. Raskaiden kuorma-autojen ajoneuvoveron alennus tulisi voimaan samaan aikaan. Siirtyminen alennettuihin verotasoihin toteutettaisiin siten, että se osa verosta, joka on maksettu liian suurelle summalle vuonna 2020 lähetettyjen verolippujen mukaisesti, palautettaisiin vuonna 2021.

Esityksen tavoitteena on hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen mukaisesti ottaa käyttöön raskaan liikenteen tienkäyttövero siten, että kotimaisen kaluston verorasitus ei keskimäärin nousisi. Vero on tähän saakka sisältynyt käyttövoimaveroon. Lailla otettaisiin sen sijaan käyttöön ilmoitusvelvollisuus niille, joilta veroa perittäisiin, ja tämä edellyttää kalliita muutoksia tietojärjestelmiin ja henkilöstöresurssien lisäämistä. *Siksi Ahvenanmaan valtionvirasto kyseenalaistaa tämän muutoksen toteuttamisen tarpeen ja siitä saatavat hyödyt.* Toisin kuin voimassa olevassa lainsäädännössä tienkäyttöveroa perittäisiin sekä Suomessa rekisteröidyistä ajoneuvoista että ulkomaisista ajoneuvoista. Ulkomaisia ajoneuvoja voisi verottaa siten, että laki koskisi vain ulkomaisia ajoneuvoja

Postiosoite PB 58 22101 MARIEHAMN
Käyntiosoite Torggatan 16 B 22100 MARIEHAMN
Puhelin vaihde +358-18-635 270
Faksi +358-18-635 268
Sähköposti info@ambetsverket.fi registratur@ambetsverket.fi www.ambetsverket.ax

hyvityksenä siitä, että ne saisivat muuten liikkua verottomasti suomalaisilla teillä, mikä vääristää kilpailua. Ulkomaisten ajoneuvojen ilmoitusvelvollisuutta koskevat säännökset voisi vaihtoehtoisesti ottaa ajoneuvoverolakiin.

Ehdotuksen mukaan tienkäyttöveroa kannettaisiin koko maassa, myös Ahvenanmaalla. Tämän johdosta Ahvenanmaan valtionvirasto toteaa, että Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 36 kohdan mukaan valtion verot ja maksut kuuluvat valtakunnan toimivaltaan, kun taas tiet ja kanavat sekä tieliikenne kuuluvat itsehallintolain 18 §:n 21 kohdan mukaan maakunnan toimivaltaan. Hallituksen esityksen mukaan kuorma-autojen tienkäyttövero olisi perustuslain näkökulmasta vero. Tienkäyttövero ei olisi liitettävissä tiettyyn julkisyhteisön palveluun, vaan kyse olisi valtiolle muiden verojen tapaan yleiskatteellisesti tuloutettavasta suorituksesta. Verolla ei olisi yhteyttä tienpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Kuorma-autojen tienkäyttövero muistuttaisi oikeudelliselta luonteeltaan läheisesti ajoneuvoveroa ja sitä tulisi arvioida vastaavasti. Veroa maksettaisiin kuorma-autojen käytöstä Suomen teillä. Veroa ei tulisi suoritettavaksi sellaisista ajoneuvoista, joita käytetään yksinomaan tieksi katsottavien alueiden ulkopuolella kuten työmaalla taikka tehdas- tai kaivosalueella. Veronalaista olisi kuorma-autojen käyttö maanteillä, katuverkolla, yksityisteillä sekä muilla yleiselle liikenteelle tarkoitetuilla alueilla. Koska kyse olisi yleiskatteellisesta verosta, jolla ei olisi yhteyttä tienpidon rahoitukseen, veroa ei rajattaisi koskemaan vain valtion ylläpitovastuulla olevien maanteiden käyttöä. Vero koskisi myös kuorma-autojen käyttöä Ahvenanmaan maakunnassa, jotta vero olisi yhtäläinen koko maassa. Tämän perusteella hallituksen esityksessä tehdään johtopäätös, että kyse olisi Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta verosta. Toimivallanjaon kommentoiminen tämän tienkäyttöveron osalta ei tässä vaiheessa ole Ahvenanmaan valtionviraston tehtävä.

Lakiehdotuksesta ei selvästi käy ilmi, minkälaista roolia Ahvenanmaan valtionvirastolle on kaavailtu tienkäyttöveron kantoon liittyen. 23 §:ssä todetaan vain, että Ahvenanmaalla rekisteröityjen kuorma-autojen osalta Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaisi avustavia palvelutehtäviä. Avustavilla palvelutehtävillä tarkoitetaan tiedon välittämistä verovelvollisille tienkäyttöveroa koskevan lainsäädännön ja ohjeiden sisällöstä, kuorma-autojen verotusta koskevien tietojen antamista liikenneasioiden rekisteristä sekä verovelvollisten ilmoitusten vastaanottamista, tallentamista ja välittämistä edelleen veroviranomaisille. Ahvenanmaan valtionviraston käsityksen mukaan nämä tehtävät käsittävät pääasiassa itse verotusta koskevat asiat. Ulkopuolelle jää tällöin tiettyjä tehtäviä, kuten verolippujen lähettäminen, tiliöinti, seuraamusmaksun veloittaminen sekä verohelpotuksia koskevat oikaisuvaatimukset ja päätökset. *Koska Ahvenanmaan valtionvirasto on veronkantoviranomainen varsinaisen ajoneuvoveron ja käyttövoimaveron osalta, valtionvirasto katsoo, että näin tulisi olla myös tienkäyttöveron osalta. Ahvenanmaan valtionvirastolla olisi sama toimivalta Ahvenanmaalla kuin Liikenteen turvallisuusvirastolla valtakunnassa, lukuun ottamatta huojennusten myöntämistä.* Tämä auttaisi myös ajoneuvojen verotusta koskevan kokonaiskuvan muodostamisessa. Koska verovelvollisuus perustuisi ilmoituksiin eikä rekisteröintitietoihin, Ahvenanmaan valtionvirasto voisi luultavasti käyttää samaa tietokoneohjelmaa kuin Liikenteen turvallisuusvirasto, samaan tapaan kuin alusrekisterin osalta. Myös ilmoitusten vertaaminen Ahvenanmaan valtionviraston käytettävissä olevaan maakunnan ajoneuvorekisteriin voi olla tarpeen. Ahvenanmaan valtionvirasto kyseenalaistaa myös sen, voiko seuraamusmaksuja veloittaa ilman pääsyä Ahvenanmaan ajoneuvorekisteriin. Ahvenanmaan valtionvirasto tekee myös

vakiintunutta yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa, kuten Ahvenanmaan poliisiviranomaisen, jolta se saa tietoja verottamattomilla ajoneuvoilla ajamisesta. Tämä tapahtuu poliisiviranomaisilta saatavien erillisten ilmoitusten muodossa, ei automaattisesti. Ahvenanmaan valtionvirastolla on myös valmiit toimintatavat maksamattomien verojen lähettämisessä Ahvenanmaan maakunnanvoudinviraston perittäviksi. Ahvenanmaan väestö arvostaa sitä, että sitä koskevat asiat hoidetaan Ahvenanmaalla. Koska Ahvenanmaan valtionvirasto on myös verojen vastaanottopaikka, veron maksaminen Ahvenanmaan valtionvirastolle käteisellä olisi mahdollista. Nämä asiat puoltavat Ahvenanmaan valtionviraston toimimista veronkantoviranomaisena myös Ahvenanmaalla rekisteröityjen ajoneuvojen tienkäyttöveron osalta samoin toimivaltuuksin kuin mitä Liikenteen turvallisuusvirastolla on valtakunnassa.

23 §:n sanamuodon mukaan Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta ei koskisi Ahvenanmaalla käytettäviä ulkomaisia ajoneuvoja. Elinkeinotoiminnan harjoittamista Ahvenanmaalla koskevien rajoitusten ja Ahvenanmaan maantieteellisen sijainnin takia Ahvenanmaan valtionvirasto arvioi, että ulkomaisia kuorma-autoja liikennöi Ahvenanmaalla vain vähäisessä määrin. Sama koskee myös muualla Suomessa rekisteröityjä ajoneuvoja. Siksi Liikenteen turvallisuusvirasto voi huolehtia niiden verotuksesta.

Ahvenanmaan ajoneuvorekisterin tietojen mukaan Ahvenanmaalla on noin 570 rekisteröityä kuorma-autoa, joihin tienkäyttövero voisi kohdistua. Lisäksi Ahvenanmaalla on noin 370 perävaunua, jotka voi yhdistää muihin ajoneuvoihin. *Riippumatta siitä, huolehtisiko Ahvenanmaan valtionvirasto tienkäyttöveron maksuunpanosta näiden ajoneuvojen osalta vai ainoastaan avustavista palvelutehtävistä, Ahvenanmaan valtionvirasto arvioi, että uudet työtehtävät edellyttävät 0,5 henkilötyövuoden suuruista lisäresurssia.*

Käyttövoimaverotusta koskevien ajoneuvoverolain muutosten on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin laki raskaiden kuorma-autojen tienkäyttöverosta, eli 1.1.2021. Tämä aiheuttaa muutoksia ajoneuvoverotuksessa käytettävän tietokoneohjelman toimintaan.
Ajoneuvoveron 1.1.2021 voimaan tuleva alentaminen ehdotetaan toteutettavaksi siten, että se osa verosta, joka on pantu maksuun liian suurella summalla kesällä 2020 lähetettyjen verolippujen mukaisesti, palautetaan. Tällä menettelyllä sekä tämä veronpalautus että tienkäyttöveron tuomat lisätulot kohdistuvat samalle vuodelle valtion talousarviossa. Tämä veronpalautus maksetaan vuonna 2021 ilman hakemusta. Tällaisesta menettelystä aiheutuisi kertaluonteista lisätyötä vuonna 2021 eikä se siksi ole suositeltavaa. *Sen sijaan alhaisempaa veroa tulisi kantaa jo vuonna 2020, jolloin mitään palautuksia ei maksettaisi vuonna 2021.* Tarvittaessa talousarvioon voidaan tehdä korjauksia siirtosaamisten, siirtovelkojen tai vastaavien avulla.

Yhteenvetona todettakoon, että Ahvenanmaan valtionvirasto kyseenalaistaa kotimaisten raskaiden ajoneuvojen tienkäyttöveroa koskevan uuden lainsäädännön tarpeen, koska niitä verotetaan jo lainsäädännön tarkoittamassa laajuudessa. Ulkomaisten kuorma-autojen verotusta koskevat säännökset voidaan ottaa ajoneuvoverolakiin. Ahvenanmaan valtionvirasto toteaa, että ruotsinkielisen esityksen tekstissä käytetään ilmausta ”vägskatt” (tienkäyttövero), kun taas itse lakitekstissä käytetään ilmausta ”vägavgift” (käyttäjämaksu). Suomenkielinen ilmaus lienee

”tienkäyttövero”. Jos lainsäädäntö toteutetaan, tulisi käyttää ilmausta tienkäyttövero, koska kyse on valtiollisesta verosta, jota kannettaisiin myös Ahvenanmaalla. Jos lakiehdotus toteutetaan ehdotetulla tavalla myös Ahvenanmaan osalta, Ahvenanmaan valtionviraston tulee saada 0,5 henkilötyövuoden suuruinen lisäresurssi. Resurssi on tarpeen ilmoitusten vastaanottamiseksi ja rekisteröimiseksi, tiedotustyöhön ja maksujen vastaanottamiseksi yms. Lisäksi tietokoneohjelmiin tehtävät muutokset aiheuttavat lisäkuluja. Verohallinnon tulee vastata näistä kustannuksista.

Maaherra Peter Lindbäck

Hallintopäällikkö Rainer Åkerblom